

Goede ouder contacten... een open deur?

Wendy Doeleman en

Marlies van Ginneken

In het kort

In het project 'Ouders en diversiteit' werken dertien locaties voor kinderopvang en VVE in Nederland aan het versterken van de oudercontacten, met speciale aandacht voor de diversiteit onder ouders. Het is belangrijk om te investeren in goede contacten met ouders? Je kunt de contacten met hen plaatsen in een schema dat vier vormen van ouderbetrokkenheid en -participatie onderscheidt: 'samen leven, samen doen, samen denken en samen adviseren/besluiten'. In het project ontdekten leid(st)ers dat er ontzettend veel is dat zichzelf kunnen doen om de contacten met ouders te verbeteren. De leid(st)ers kregen door het project een nieuwe manier van kijken naar zichzelf en naar ouders; hun houding naar ouders toe is opener en positiever is geworden.

In het project 'Ouders en diversiteit' werken dertien locaties voor kinderopvang en VVE in Nederland aan het versterken van de oudercontacten, met speciale aandacht voor de diversiteit onder ouders. In dit artikel een impressie van dit project. Is investeren in goede oudercontacten een open deur? Of kunnen we ons afvragen in hoeverre de deur van kindercentra werkelijk openstaat voor (alle) ouders?

De contacten tussen ouders en leid(st)ers in de kinderopvang lopen niet altijd vanzelfsprekend goed. Bij het brengen en halen zijn er soms kleine of grote irritaties en het voeren van een 'slechtnieuwsgesprek' vindt bijna iedere leid(st)er moeilijk. Als leid(st)er in de kinderopvang heb je hoogstwaarschijnlijk voor dit werk gekozen omdat je graag met kinderen werkt. Dat je daarmee ook met ouders te maken hebt, ontdek je vaak pas tijdens een stage of baan. Dan kun je ervaren dat juist die contacten niet altijd even gemakkelijk gaan. Daar waar je je met kinderen vaak zeker voelt, kun je je in een gesprek met een ouder ineens onzeker of ongemakkelijk voelen. Sommige ouders lijken nauwelijks open te staan voor contact. Een andere ouder is juist niet op zijn of haar mond gevallen, waardoor je je overbluft kan voelen.

Toch is het belangrijk om te investeren in goede contacten met ouders. Immers, als jij als leid(st)er het goed kunt vinden met ouders en een ouder zich welkom en prettig voelt in het kindercentrum, heeft dit een positief effect op het kind en diens ontwikkeling. Daarnaast is het natuurlijk ook voor ouders en leid(st)ers zelf prettig om onderling een goed contact te hebben.

'Dat je daarmee ook met ouders te maken hebt, ontdek je vaak pas tijdens een stage of baan'

Ouder, leid(st)er en kind vormen in feite een 'gouden driehoek' waarbij de ouder en leid(st)er samen een stevige basis kunnen

Foto's: ????

zijn voor het kind. De vraag is, hoe doe je dat? Hoe kunnen leid(st)ers en ouders werkelijk 'partners' in de opvoeding zijn?

Nieuwe manieren

In het project 'Ouders en diversiteit' werken dertien kindercentra uit het hele land

gedurende drie jaar aan het versterken van de relatie tussen kindercentra en ouders.

Marlies van Ginneken is projectleider van een van de deelnemende pilots, de kinderopvangkoepelorganisatie Kinderstad uit Tilburg. Kinderstad doet aan het

project mee met drie kindercentra: peuterspeelzaal de Kwekkertjes, peuterspeelzaal 't Kleine Woud en kinderdagverblijf Pinotta. Marlies van Ginneken: 'Als Kinderstad doen wij om verschillende redenen aan het project mee. We constateerden dat de communicatie met ouders meestal goed loopt, maar soms ook niet. Leid(st)ers lopen in de praktijk tegen allerlei zaken aan. Enkele voorbeelden zijn: een ouder die haar kind afgeeft bij de deur en amper over de drempel komt; een intakegesprek voeren met een ouder die slecht Nederlands spreekt; een ouder die overbezorgd is over het eetgedrag van haar kind of een ouder die je ervan beschuldigt niet goed opgelet te hebben waardoor haar kind gevallen is.

We zagen verder dat op de peuterspeelzaal waar gewerkt wordt met een VVE-programma zoals Piramide, er weinig aandacht is voor de plaats van ouders.

We nemen deel aan het project 'Ouders en diversiteit' om te werken aan al die aspecten van contacten met ouders. Eerder deden we al mee aan een Europees uitwisselingsproject, het zogeheten 'Grundtvig-project'. De bezoeken aan de kindercentra in Europa en gesprekken met professionals en ouders uit verschillende landen waren een bron van inspiratie en zetten ons tot nadenken over de ouderbetrokkenheid in onze kindercentra. Hier wilden we mee door.

In het project zoeken we ondermeer naar nieuwe manieren om ouders het gevoel te geven dat ze welkom zijn op de peuter-

speelzaal of kinderdagverblijf. Ook werken we aan het verbeteren van de communicatie met ouders. Verder had Kinderstad haar ouderbeleid nog niet verwoord op papier. Deelname aan het project zagen we ook als een kans om dit vast te leggen.

Verschillende contactmomenten

Als we het hebben over het verbeteren van de oudercontacten, over welke vormen van contact hebben we het dan? Sommige ouders komen eerst een keer kijken voordat zij hun kind inschrijven en hebben dan al een gesprekje. Andere ouders komen pas voor het eerst binnen als hun kind geplaatst is. Tijdens de intake en het wennen is er vaak veel informatie-uitwisseling. Als de opvang dan eenmaal gestart is, zijn er de veelvuldige momenten van het brengen en halen. Hoe deze contacten eruit zien, verschilt vaak per centrum, per leid(st)er en per ouder. Sommige kindercentra hebben regelmatig een spelinloop waarbij ouders bij het brengen nog even een spelletje met de kinderen blijven doen. In sommige kindercentra helpen ouders

mee, op de groep, of door te ondersteunen bij een uitje of bij het organiseren van een feest. Verder zijn er al dan niet geplande oudergesprekken, ouderavonden, themabijeenkomsten. En tot slot zijn er de meer geformaliseerde contacten met ouders in een oudercommissie of ouderraad.

Al deze contacten kun je plaatsen in een schema dat vier vormen van ouderbetrokkenheid en -participatie onderscheidt: 'samen leven, samen doen, samen denken en samen adviseren/beslissen'.

Samen leven: uitwisselen van alledaagse informatie, interesse in elkaar, een vertrouwensband opbouwen

Samen doen: praktische doe-activiteiten met ouders (meegaan met een uitje, een knutselochtend, meehelpen met een feest)

Samen denken: uitwisseling van informatie over beleid of werkwijze op het kindercentrum, uitwisseling van ideeën over opvoeding

Samen adviseren/beslissen: advies of inspraak van ouders over het beleid en de werkwijze op het kindercentrum

Marlies: Tijdens de start van het project zijn we aan de hand van dit schema gaan kijken wat we doen aan deze vier vormen van ouderbetrokkenheid. We merkten dat we veel doen op het gebied van 'samen leven' en 'samen doen': we houden een intakegesprek met ouders, we nodigen ze uit op koffieochtenden en tijdens het wennen maar ook tijdens het vieren van de verjaardag van hun kind zijn ze welkom. Verder zijn er uitjes en feesten met ouders erbij. Toch merkten we dat er een aantal ouders is die we op deze manier niet bereikten. Bij veel van onze peuterspeel-

'Sommige kindercentra hebben regelmatig een spelinloop waarbij ouders bij het brengen nog even een spelletje met de kinderen blijven doen

zalen komen voornamelijk allochtone ouders en hun kinderen. Het bleek dat daar veel ouders snel binnen kwamen met hun kind en meteen weer weg gingen. Om ouders binnen te krijgen en te houden zijn de leid(st)ers de ouders elke ochtend een kopje koffie of thee aan gaan bieden. Nu blijven ouders gezellig een kwartiertje. Ze drinken hun koffie, spelen een spelletje met hun kind en maken een praatje met andere moeders of met een van de leid(st)ers. De sfeer is enorm verbeterd.

Respect voor diversiteit

Een belangrijk uitgangspunt van het project is 'Respect voor diversiteit'. In andere landen wordt hiervoor de term 'inclusion' genoemd, in Vlaanderen spreekt men wel over 'inclusief werken'.

De basis van dit denken is dat je alle ouders een welkom gevoel geeft en het gevoel dat zij erbij horen. Immers, ieder mens wil er graag bij horen: jijzelf in het team waar je werkt, de kinderen in de groep en de ouders in het centrum waar zij hun kind brengen.

Zorgen dat alle ouders erbij horen, betekent ook oog en respect hebben voor de diversiteit onder ouders, dus ongeacht hun opleidingsniveau, sociaal milieu, culturele achtergrond, sekse, leeftijd of leefstijl. Startpunt daarbij is dat leid(st)ers zich eerst bewust worden van hun eigen manier van denken en handelen en de invloed die dat heeft op onder andere het werken met kinderen. Vanuit het gevoel dat ook jouw manier 'erbij hoort' en gewaardeerd wordt, kun je als leid(st)er een (meer) open houding en inlevingsvermogen naar ouders ontwikkelen.

Familiepakket

Geïnteresseerd zijn in een ander en je kunnen inleven in een ander vraagt dus dat je eerst je blik naar binnen richt en je bewust wordt van je eigen achtergrond en hoe dit van invloed is op de manier waarop jij in het beroep van leid(st)er staat.

Een leuke en mooie manier om hier als team aan te werken is door de foto's uit het Familiepakket te gebruiken. Dit Familiepakket bestaat uit een aantal praktische oefeningen om met een team leid(st)ers of gastouders te doen, waaronder een oefening met een reeks foto's van gezinnen. Doel van het pakket is om te ontdekken

Zorgen dat alle ouders erbij horen, betekent ook oog en respect hebben voor de diversiteit onder ouders

welke mogelijke beelden, oordelen en vooroordelen leid(st)ers (onbewust) hebben over (andere) gezinnen en hoe dit hun houding richting (bepaalde) gezinnen bepaalt. Vervolgens kunnen zij bespreken hoe je ook die gezinnen waar je je minder door aangesproken voelt, toch met respect tegemoet kan komen.

Het Familiepakket wordt ook gebruikt in het project Ouders en diversiteit. Marlies: 'Wij hebben op de eerste workshop gewerkt

met het Familiepakket. Daarna hebben we er in de centra met het hele team mee gewerkt. Een van de leid(st)ers zei over haar ervaringen: Je wordt je bij zo'n oefening bewust van het feit dat wat jij ideaal vindt voor iemand anders heel anders is. Bij collega's merk je al verschillen, laat staan bij ouders. Je merkt dat iedereen verschillend is en dat ieder vanuit een andere achtergrond bepaalde dingen wel of niet belangrijk vindt. Sinds ik heb gewerkt met de foto's ben ik ouders meer gaan vragen naar wat zij belangrijk vinden in de opvoeding van hun kinderen.'

Het Familiepakket is ontwikkeld door het VBK in België en is aldaar te verkrijgen (www.vbjk.be).

Video 'Wiegelied voor Hamza'

Een video die veel inspiratie kan geven voor allerlei vormen voor ouderbetrokkenheid is 'Wiegelied voor Hamza'. De video toont allerlei praktische manieren om te werken met 'respect voor diversiteit' in kindercentra in vier landen.

Over de ervaringen bij Kinderstad vertelt Marlies: Het team van kinderdagverblijf Pinotta heeft de video bekeken en enkele ideeën die ze aanspraken uitgewerkt. De leid(st)ers vonden het leuk om concrete dingen te doen. De wereldkaart, de familiemuur' en het welkomstbord spraken dan ook erg aan. Voor de wereldkaart hebben we alle ouders gevraagd waar zij geboren zijn. We hebben dit met vlaggetjes aangegeven op een grote wereldkaart. De leid(st)ers vonden het in het begin best moeilijk om

ouders vragen te stellen, maar merkten al snel dat ouders het fijn vonden om over hun geschiedenis te vertellen. Het leverde vele leuke gesprekken op. Deze wereldkaart hangt samen met het welkomstbord bij de entree van het kinderdagverblijf. De leid(st)ers merkten dat ze het leuk vonden om met ouders te praten. Een leid(st)er zei dat door met ouders in gesprek te gaan ze steeds nieuwsgieriger is geworden naar de ouder.

De video 'Wiegelied voor Hamza' is in Nederland verkrijgbaar bij uitgeverij SWP (data@swpbook.com).

Een open deur?

Tot slot, terugkomend op de vraag of goede oudercontacten een open deur zijn. In het project 'Ouders en diversiteit' ontdekken leid(st)ers dat er zo ontzettend veel is dat zijzelf kunnen doen om de contacten met ouders te verbeteren. Bezinning op de vraag of hun deur, letterlijk of figuurlijk, werkelijk open staat voor alle ouders, ongedacht hun achtergrond, opvattingen of leefstijl, is daarbij een van de stappen. De leid(st)ers geven aan dat zij door het project een nieuwe manier van kijken naar zichzelf en naar ouders hebben ontdekt en dat hun houding naar ouders toe opener en positiever is geworden. Ja, de deur staat werkelijk opener dan voorheen!

In de volgende Kiddo

Dit was het eerste artikel uit een reeks van vier artikelen over de ervaringen van het project 'Ouders en diversiteit'. In de volgende artikelen zul je meer kunnen lezen over de ervaringen met de 'Familiemuur', de methodiek 'Van botsingen kun je leren' en over het betrekken van ouders bij het adviseren en meebeslissen binnen de organisatie.

Wendy Doeleman is werkzaam bij Bureau MUTANT & Marlies van Ginneken bij Kinderstad Tilburg.

¹ In een van de volgende artikelen in deze reeks meer aandacht voor de familiemuur.